

Babak Kia:

Islamiska republiken Iran: en kapitalistisk, teokratisk och patriarkal diktatur

[Ur [International Viewpoint](#), 28 november 2022. Ursprungligen publicerad i [l'Anticapitaliste](#).]

”Moralpolisens” mord på Mahsa Jina Amini den 16 september på grund av en hårlock som låg fel utlöste en enorm folklig proteströrelse och avvisande av Islamiska republiken.

Mordet blev det ”sista strået” som knäckte kamelens rygg. I nästan 60 dagar har kvinnor, ungdomar, nationella minoriteter (kurder, balucher, araber, azerier, etc.) kämpat i mobiliseringarnas frontlinjer. Mer allmänt har mordet på Mahsa Jina Amini återigen riktat ljuset mot den misogynna karaktären hos den teokratiska diktaturens grundläggande bas och lagar.

1979, införande av lagar avseende sharia och shiism

Mullornas makt baserar sig på ett patriarkalt, ojämnt samhälle och på att en stor del av befolkningen är religiös, och sedan 1979 har de infört en rad lagar avseende sharia och shiism. För Khomeini ”måste allting vara islamiskt”. Därför är kvinnor måltavla för en rad diskriminerande åtgärder som upprättar männens totala kontroll över deras kroppar och deras liv. Slöjtvånget ”rättfärdigas” med att kvinnors hår är sexuellt utmanande.

Trots att kvinnor och män stod skuldra mot skuldra under revolutionen mot monarkin 1979, så mobiliserade regimen omedelbart sina anhängare för att tvinga tillbaka kvinnorna till hemmets fängelse. Symboliserat av parollen *ya roussari*, *ya toussari*, som antingen kan översättas som ”antingen slöja eller så slår vi ner er”, så infördes en hel institutionell och juridisk arsenal, samtidigt som det skapades brigader som hade ansvar för att genomdriva den nya politiken. Det genomfördes givetvis inte utan motstånd, och det fanns motstånd ända från den islamiska regimen uppkomst. De massiva iranska kvinnodemonstrationerna den 8 mars 1979 (trots att de var förbjudna) mot denna manschauvinistiska inriktning och mot slöjtvånget utgjorde början på ett enskilt och kollektivt kvinnomotstånd som aldrig har upphört.

Införandet av slöjtvång åtföljdes av andra åtgärder, som att kvinnor avskedades från jobb som ansågs vara reserverade för män, och att segregation infördes inom sjukvårdssystemet, inom utbildningen och överhuvudtaget inom den offentliga sfären. Alla dessa åtgärder och många andra syftar till att tvinga ut kvinnor från det offentliga rummet, att upprätta en social och politisk kontroll över dem.

2017 visade den senaste statistiken från islamiska republiken att regimen alla rättsliga föreskrifter utgör hinder för en jämlik tillgång till arbetsmarknaden för kvinnor. Kvinnor utgör hälften av alla som utexamineras från universiteten, men bara 14,9% av dem är anställda, jämfört med 64,1% av männen. 2017 var den officiella arbetslösheten för kvinnor 20,7%, dubbelt så hög som för män.

Mullaväldets civilrätt: ett juridiskt verktyg för förtryck

Den civilrätt som den teokratiska regimen har infört slår fast att maken är hushållets överhuvud.

Som sådan kan han förbjuda sin hustru att arbeta. På samma sätt måste en ansökan om pass först godkännas av maken. Utom med några få sällsynta undantag kan kvinnor inte få skilsmässa utan makens samtycke. Abort är förbjuden.

Enligt gällande lagar döms en man eller kvinna som har ett sexuellt förhållande utanför äktenskapet till att stenas till döds. Men samtidigt tillåter regimen månggifte. En man kan under en begränsad tid i själva verket gifta sig med så många kvinnor som han vill. Han kan också vara gift med fyra hustrur under obegränsad tid. Om han överskrider detta antal kan han i praktiken alltid hävda att det var ett tillfälligt giftermål. För samma brott har en man därför möjlighet att undkomma dödsstraff genom att lita till gällande lagar, medan avrättning genom stening används på kvinnor.

Civilrätten anser det vara lagligt med giftermål för småflickor på 8½ år. För en pojke är den lagliga åldern 15. Den tillåter också "vigselbevis före puberteten" om flickans "vårdnadshavare" går med på det. Pappan eller farfar kan till exempel gifta bort sin 2 år gamla dotter eller sondotter till en 60-årig man och i utbyte få en "hemgift" kallad "mjölkrättigheter". Mamman har inte rätt att ingripa.

Det skulle ta alltför lång tid att i detalj gå igenom alla diskriminerande knep eller allt fysiskt, moraliskt och socialt våld som kvinnor drabbas av.

De nuvarande protestvågorna är en del av de senaste 43 årens sociala, politiska, demokratiska och feministiska motstånd. Dagens rörelse har gjort det möjligt att ta ett stort steg framåt i det iranska samhällets feministiska medvetenhet, och oavsett resultatet av den nuvarande konfrontationen finns det ingen återvändo. Den islamiska republiken är en kapitalistisk, patriarkal och mörkermännens teokrati. Mer än någonsin behöver Irans folk och framförallt kvinnorna, arbetarna och förtryckta nationella, religiösa och sexuella minoriteter att den radikala vänstern, progressiva föreningar och fackföreningarna visar sin solidaritet.